نگاه

رابطه علیت در قتل

شاپور اسماعیلیان
وکیل پایه یک دادگستری

● در طبقه‌بندی عنصر مادی جرم، جرایم به مطلق و مقید تقسیم می‌شوند. در جرم مطلق، صرف رفتار مجرمانه مرتکب اعم از فعل، ترک فعل، داشتن و نگهداری برای تحقق عنصر مادی جرم کافی است اما در جرم مقید یا نتیجه‌ای (مانند قتل)، لازم است نتیجه زیانبار (فوت) نیز علاوه بر عمل مرتکب (مانند ایراد صدمه بدنی) واقع شود. افزون بر این در جرایم از نوع اخیر باید بین عمل مرتکب (مانند صدمه فیزیکی یا شوک) و نتیجه حاصله (مرگ)، رابطه علیت وجود داشته باشد. بنابراین در هر نوع قتلی اعم از عمدی، شبه عمدی، خطای محض و غیرعمدی، احراز رابطه علیت میان صدمه وارده به مجنی علیه و فوت او یکی از شرایط تحقق قتل است. به بیان دیگر باید بین رفتار مرتکب (اعم از صدمه فیزیکی و روحی) نسبت به مجنی علیه و نتیجه حاصله (فوت) رابطه علیت به معنای عقلی و عرفی وجود داشته باشد و «ملازمه عرفی در صورتی ممکن است که امر دیگری غیر از صدمه اعم از شرط یا سبب در حدوث مرگ موثر نباشد و اگر موثر باشد، قوت و درجه تاثیر آن به حدی نباشد که رافع اثر عادی و طبیعی صدمه وارد شده به وسیله متهم شود. به نحوی که نتوان گفت صدمه مذکور علت اصلی و موثر در نتیجه بوده است.» اولا - در احراز رابطه علیت، شرط نیست که صدمه وارده مانند شوک فیزیکی یا روحی، علت تام و بلاواسطه یا مستقیم مرگ باشد (مانند اصابت گلوله به ناحیه قلب) بلکه اگر امر موثر دیگری نیز قبلا یا بعدا به آن ملحق شود و مجموع آنها سبب فوت شود، باز موجب ضمان خواهد بود. مانند اینکه جرحی به کسی وارد شود که اگر فوری ضدعفونی می‌شد موجب مرگ نمی‌شد، اما در صورت بی‌مبالاتی مجنی علیه، جرح موجب عفونت شده و سبب مرگ او شود همچنان موجب ضمان مرتکب در قتل خواهد بود و «تخصیص ماده به علت مستقیم و بلاواسطه خروج از ظاهر ماده [۱۷۱ ق . مجازات عمومی سابق] و محتاج مخصص قانونی است. رای شماره ۱۳۱۶/۱۰/۲۲/۲۳۱۲/۱۰۳۲۹ شعبه ۵ دیوانعالی کشور» ثانیا- برابر موازین جزایی، «گذشت زمان بین فعل و مرگ، مسوولیت کیفری متهم را از بین نمی‌برد.» به بیان دیگر اگر شوک فیزیکی یا روحی به صورت ضربه یا فرضا دادن خبر ناگوار و دروغین به مجنی علیه، در چند روز قبل از فوت باشد، رافع مسوولیت کیفری مرتکب نیست و فقط لازم است احراز شود این صدمه علت فوت بوده و شرط نیست فوت بلافاصله واقع شود. ثالثا-با احراز رابطه علیت در قتل و سوءنیت مرتکب در مفهوم اعم آن، تشخیص نوع قتل اعم از عمدی یا غیرعمدی و یا عمد یا شبیه عمد و خطای محض و نیز در حکم شبیه عمد، امری است قضایی. خامسا- آرای اصراری از دیوانعالی کشور نیز موید مسوولیت مرتکب شوک ناشی از فشار به نقاط حساس بدن است. به عنوان نمونه رای اصراری ۲۵-۷۵/۱۰/۴ دیوانعالی کشور می‌گوید: «.. باوجود اینکه علت مرگ وی سکته قلبی اعلام گردیده، طبق تشخیص پزشکی قانونی، گلاویزی، درگیری، هیجان و اضطراب ناشی از امور مزبور در بروز سکته قلبی موثر بوده و این تشخیص باوضاع و احوال قضیه و واقعیات منعکس در پرونده نیز منطبق می‌باشد و با این ترتیب، هرچند عمدی بودن قتل به علت فقد دلیل... منتفی است شبه‌عمدبودن قتل قابل تردید نیست. صدور حکم برائت کلی برخلاف مقررات واعتراض تجدیدنظرخواه وارد است.» آنچه بیان شد. اشاره‌ای به کلیات «رابطه علیت در قتل» است و تشریح بیشتر موضوع نوشتارهای دیگری را می‌طلبد.

خبر

رییس قوه قضاییه:

امکانات دستگاه قضایی با وظایفش تناسبی ندارد

● **ایسنا:** رییس قوه قضاییه مهم‌ترین مشکل دستگاه قضایی را کمبود نیروی انسانی اعلام کرد و گفت: مجموعه امکانات موجود قوه قضاییه به ویژه در بخش نیروی انسانی با اهداف و وظایف گسترده آن هیچ تناسبی ندارد. آیت‌الله آملی لاریجانی در جمع معاونان آموزش و تحقیقات دادگستری‌های کل سراسر کشور با تاکید بر اینکه در سه سال اخیر در بخش جذب نیروی انسانی تحول خوبی در قوه قضاییه صورت گرفته است، گفت: گلایه اصلی روسای کل دادگستری استان‌ها کمبود نیروی انسانی است که در کار قضات و کارمندان این مجموعه و کمیت و کیفیت رسیدگی‌ها تاثیرگذار است. رییس قوه قضاییه با اشاره به اینکه دستگاه قضایی باید قدرت جاذبه خود را بالا ببرد تا نخبگان حوزوی و دانشگاهی با طیب‌خاطر به آن ملحق شوند، افزود: اگر دستگاه قضایی به واسطه کمبود امکانات از شرایط ایده‌آل به‌دور باشد گزینش و استخدام نیروهای این قوه نیز از میان افراد با شرایط حداقلی صورت می‌گیرد و در مجموع به نفع دستگاه قضایی نیست. وی رویکرد سیاست اصلی دستگاه قضایی را جذب نیروی انسانی نخبه توصیف کرد و از اعلام آمادگی چهار هزار نخبه حوزوی و دانشگاهی برای ورود به قوه قضاییه خبر داد. آملی لاریجانی یکی دیگر از مهم‌ترین محورهای توسعه و رشد دستگاه قضایی را گسترش هرچه بیشتر آموزش‌های بدو ورود و به ویژه ضمن خدمت برشمرد و گفت: آموزش‌های مداوم و ضمن خدمت برای نو شدن دستگاه قضایی لازم است و آگاهی قضات شریف و کارکنان قوه قضاییه از قوانین و مقررات جدید بسیار ضروری است.

نمایندگان به حذف بخش‌هایی از گزارش فوت ستار بهشتی انتقاد کردند

گزارش یک مرگ

ادامه از صفحه اول

بر اساس اعلام قبلی این گزارش باید در مورخ ۳ دی قرائت می‌شد ولی به ششم دی موکول شد اما باز قرائت نشد. تابش تاکید دارد که گزارش قرائت شده در صحن علنی مجلس با گزارش تقدیم شده به نمایندگان مغایرت داشته و یک پاراگراف آن به صورت کامل حذف شده است. به هر شکل حادثه مرگ ستار بهشتی، افکار عمومی را جریحه‌دار کرد و ما باید به این موضوع توجه کنیم

البته حذفیات صورت گرفته محدود به یک پاراگراف نمی‌شود. تابش در راهروی مجلس دو گزارش را در دست داشت. پاراگراف‌هایی را در صفحه‌های مختلف «های‌لایت» کرده و جزییات آن را نشان خبرنگاران نمی‌داد.

مشاجره تابش و لاریجانی

محمدرضا تابش معتقد بود که گزارش قرائت شده درباره مرگ ستار بهشتی، با گزارش تقدیم شده به نمایندگان مغایرت داشت و در جلسه دیروز خطاب به رییس مجلس گفت:«اگر گزارشی تحریف شود یا مواردی از آن حذف شود آیا شما وظیفه‌ای در قبال آن ندارید؟»

پاسخ لاریجانی این بود: «از شما تعجب می‌کنم آنچه که باید در دستور قرار گیرد گزارش کمیسیون است، حال یا بخش‌هایی از آن حذف شود یا نشود، اخطار شما به چیست؟ از شما و آقای مطهری تعجب می‌کنم، نمی‌شود که آقایان به هر نتیجه‌ای رسیدند، آن را ملاک قرار دهیم، مبنای کار ما گزارش کمیسیون است.»

مهدی سنایی، عضو کمیسیون امنیت ملی به «شرق» می‌گوید: «مجلس در پیگیری پرونده ستار بهشتی دست به عصا حرکت کرده و دو ایراد اساسی به عملکرد آن وارد است. یکی اینکه با تاخیر نسبت به قوه قضاییه حرکت کرده و دومین مساله نیز ناهماهنگی در کار مجلس بوده که این اشکال به هیات‌رییسه وارد است. چنانچه نسخه نهایی گزارش به تایید کمیسیون امنیت نرسیده است.»

از سوی دیگر تابش نیز به عملکرد مجلس در پیگیری پرونده انتقاد دارد: «مجلس کارش را دیر انجام داده که هیچ، در گزارش نهایی پاراگراف مهمی را حذف کرده که در جمع‌بندی بسیار مهم بوده است.»

مهدی دواتگری نیز درباره موارد حذف شده از گزارش و احتمال اعمال برخی ملاحظات خاص می‌گوید: «ممکن است آقایان برداشت‌های مختلف و ملاحظات خاصی در مورد این گزارش داشتند که منجر به حذف بخشی از این گزارشات شد و به هر حال ملاحظات سیاسی بی‌تاثیر نبوده است.»

وکیل خانواده ستار بهشتی در گفت‌وگو با «شرق»

پرونده باید به دادگاه برود تا همه مسایل روشن شود

«گیتی پورفاضل» وکیل خانواده ستار بهشتی در واکنش به قرائت گزارش مجلس به شرق می‌گوید: گزارشی که در مجلس قرائت شد بیان‌کننده همه اتفاقات نبود.

شما از گزارشی که درباره حادثه فوت ستار بهشتی در مجلس قرائت شد چه ارزیابی‌ای دارید؟

در این گزارش متاسفانه شاکی که خانواده ستار بهشتی باشند هیچ نقشی نداشته‌اند. شکایت این خانواده در خصوص مرگ فرزندشان بر اثر ضرب‌وشتم بوده است. اینکه در گزارش عنوان شده علت مرگ به دلیل فشار روانی شدید بوده از نظر ما قابل‌قبول نیست. بخش‌هایی از این گزارش همانطور که نمایندگان عنوان کرده‌اند حذف شده و به نظر ما آن بخش‌ها واقعیت را مشخص می‌کرد.

نظر خانواده ستار در مورد این گزارش چه بود؟

خواهر ستار بعد از قرائت این گزارش در مجلس با من تماس گرفت و تاکید کرد پدر و مادرش تاکید دارند که حتما پرونده باید به دادگاه برود تا همه مسایل روشن شود.

گویا آقای «مطهری» در جلسه‌ای با خانواده ستار موضوع را بررسی کرده‌اند. شما در آن جلسه حضور داشته‌اید؟ می‌دانید چه مواردی مطرح شد؟

بله من حضور داشتم. مادر ستار بهشتی درباره حضور ماموران در منزل‌شان و بازداشت فرزندش توضیحاتی را به آقای مطهری ارایه کرد. او گفت که از ماموران حکم بازداشت پسرش را خواسته که در زمان بازداشت به او ارایه نشده و مامور مراجعه‌کننده در واکنش به درخواست حکم گفته است من خودم قانون هستم.

این خبر که مادر بهشتی در خصوص پرونده رضایت داده و خواهان پیگیری نیست صحیح است؟

به هیچ‌وجه. آنچه در پرونده موجود است مربوط به قبل از این است که مشخص شود مجرم چه کسی است. این نوشته ارزش قانونی ندارد و مادر ستار خواهان قصاص عامل اصلی در پرونده است. اگر حتی به نوشته مادر ستار که معتقد است تحت فشار بوده استناد کنند باید بگویم من وکالت پدر ستار را هم برعهده دارم که او هم خواهان قصاص و پیگیری ارسال پرونده به دادگاه است. در این پرونده از چهار بازجو نام برده شده که یکی از آنها متهم به قتل است و خانواده بهشتی خواهان پیگیری تا حصول نتیجه هستند.

تکرار گزارش کبودی‌ها خلاصه شد

نقوی حسینی، سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس با اینکه درباره گزارش این کمیسیون درباره مرگ ستار بهشتی اعلام کرده که هیچ پاراگرافی از گزارش حذف نشده اما پیش از این به «شرق» گفته بود که بخش‌های مربوط به تکرار گزارش کبودی روی بدن متوفی که شامل جزییات می‌شد از گزارش حذف شده چرا که در شأن کمیسیون امنیت نیست که به این شکل وارد جزییات شود. تابش در همین زمینه معتقد است، مجلس نمی‌تواند ادعا کند که پاراگرافی حذف نشده و متاسفانه برخی فراموش کرده‌اند که نماینده مردم‌اند.

بازداشت، بدون حکم قضایی بوده است

علی مطهری علاوه بر اینکه درباره دلایل مرگ ستار بهشتی در بازداشتگاه‌های پلیس «فتا» از وزیر کشور سوالاتی مطرح کرده، با خانواده ستار بهشتی دیداری داشته است. او در «تذکر» خود به دنبال قرائت گزارش فوت ستار بهشتی تاکید کرد به دنبال اظهارنظر خانواده مقتول و تحقیق‌های انجام شده توسط شخص او، به این نتیجه رسیده که بازداشت ستار بهشتی با حکم قضایی صورت نگرفته است.

اما آنچه در گزارش نهایی خوانده شده و در صحن آمده نشان از آن دارد که تمام مراحل از دستگیری اولیه متهم متوفی (ستار بهشتی) تا تفهیم اتهام، صدور قرار تامین و در نهایت بازداشت وی ناشی از عجز از تودیع وثیقه و در چارچوب موازین قانونی بوده است.

علی لاریجانی، رییس مجلس نهم در پاسخ به سخنان مطهری می‌گوید: «آقای مطهری معتقد است که ستار بهشتی بدون حکم دادگاه دستگیر شده اما سخنگوی کمیسیون امنیت در پاسخ اعلام کرد کمیسیون تحقیق کرده و مشخص شده که با حکم دادگاه، دستگیری انجام شده. ما هم در مقام کارآگاه نیستیم که در صحن علنی مجلس به کنکاش بپردازیم؛ اخطار شما باید به عملکرد هیات‌رییسه باشد، انتقاد به گزارش کمیسیون موضوع دیگری است که ربطی به عملکرد هیات‌رییسه ندارد.»

دواتگری همچنین درباره نحوه برخورد با خانواده متوفی در برگزاری مراسم خاکسپاری و درگذشت او می‌گوید: «نکته مهم در پرونده مرگ ستار بهشتی در واقع دستاوردهایی بوده که این پرونده برای دفاع از حقوق شهروندان در بر داشته.»

متن کامل گزارش کمیسیون امنیت ملی درخصوص فوت ستار بهشتی

ادامه از صفحه دوم

در ادامه این گزارش آمده است: «با اطلاع دادستانی عمومی و انقلاب تهران از واقعه، توسط بازپرس ویژه قتل دادسرای جنایی تهران، تحقیقات اولیه از ماموران پلیس فتای تهران بزرگ صورت گرفت و به هفت نفر از ماموران پلیس فتای تهران شامل افسران پرونده و مراقبین بازداشتگاه تفهیم اتهام و قرار بازداشت موقت صادر شد و متهمان به زندان معرفی شدند و در تحقیقات از ماموران نیروی انتظامی نتایج روشن‌کننده‌ای از چگونگی رفتار با متهم متوفی در دوران بازداشت به دست آمده که با موازین شرعی و قانونی مغایرت داشته است. تحقیقات قضایی با دقت در جهت احقاق حق با تاکید بر حرمت نفوذ و دماء شهروندان و اجرای عدالت ادامه داشته است و برخی از ماموران بازداشتی در جریان تحقیقات قضایی به تخلفات خود در رفتار با متوفی اقرار کرده‌اند و با پیگیری‌های به عمل آمده توسط فرماندهی نیروی انتظامی، رییس پلیس فتای تهران بزرگ (سرهنگ شکریان) در تاریخ ۱۱ آذر سال‌جاری به علت قصور، ضعف و عدم‌نظارت کافی بر عملکرد پرسنل تحت امر خود از سمت خود برکنار شد.»این گزارش چنین نتیجه‌گیری کرده که دستگیری اولیه متهم متوفی (ستار بهشتی) تفهیم اتهام، صدور قرار تامین و در نهایت بازداشت وی ناشی از عجز از تودیع وثیقه در چارچوب موازین قانونی بوده است. حسب ماده ۲۲ آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور: «تاسیس، احداث و اداره بازداشتگاه‌ها به طور انحصاری در اختیار سازمان زندان‌ها می‌باشد و مراجع قضایی، اجرایی، اطلاعاتی، نظامی و انتظامی از داشتن بازداشتگاه‌های اختصاصی ممنوع می‌باشند.» بنا به مراتب، حسب توافق سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور و فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، بازداشتگاه‌های قانونی نیروی انتظامی در تهران بزرگ معین شده که زیر نظر سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور و با رعایت استانداردهای قانونی اداره می‌شوند و از جمله آنها بازداشتگاه پلیس آگاهی تهران بزرگ که اتفاقا دستور بازپرس رسیدگی‌کننده بر نگهداری متهم در همین مکان بوده و پلیس فتای تهران بزرگ مجوز نگهداری متهم بازداشتی را نداشته، پیشتر نیز از سوی سلسله مراتب فرماندهی ناجا، تذکرات لازم به رییس پلیس فتای تهران بزرگ داده شده و رعایت نشده بود که اقدام فرماندهی ناجا در برکناری ایشان قابل تحسین است. در ادامه نتیجه‌گیری کمیسیون امنیت ملی آمده است: «حسب ماده ۲۴ آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور از جمله وظایف رییس بازداشتگاه: اجرای قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های وضع شده، محافظت و مراقبت کامل از متهمان به وسیله عوامل در اختیار و پیش‌بینی تمهیدات لازم برای جلوگیری از فرار آنها، همچنین مراقبت در نحوه رفتار ماموران با محکومان و متهمان و اعمال نظارت و بازرسی مدام و کسب اطلاعات لازم از وضعیت عمومی و فردی متهمان بوده که در ما نحن فیه، صرف‌نظر از اینکه تحت نظرگاه پلیس فتای تهران بزرگ (بازداشتگاه) تلقی نمی‌شود و نگهداری متهم متوفی در تحت نظرگاه پلیس فتای تهران بزرگ توجیه قانونی نداشته حتی رییس پلیس فتای تهران بزرگ نیز مراقبت، نظارت و بازرسی از نحوه رفتار ماموران در اختیار با متهم متوفی نداشته است.»نتیجه‌گیری: ایضا تحت نظرگاه، از حداقل استانداردهای قانونی از جمله نصب دوربین مداربسته برخوردار نبوده و افسر نگهبان وقت نیز مراقبت از وضعیت عمومی و فردی متهم متوفی نداشته است. شاهد امر اینکه حسب نظریه پزشک اورژانس و پزشکی قانونی، زمان فوت متهم چند ساعت پیش از زمان مراجعه افسر نگهبان به تحت نظرگاه و توجه به فوت متهم بوده است. با توجه به ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی و با عنایت به اقرار صریح متهم متوفی به ارتکاب بزه انتسابی، تفهیم اتهام و صدور قرار تامین، موجبی برای اعمال فشارهای فیزیکی و روانی خودسرانه به متهم وجود نداشته و فاقد مجوز قانونی بوده است و اقدام دادسرای عمومی و انقلاب تهران در تعقیب افسران پرونده و مراقبین تحت نظرگاه پلیس فتای تهران بزرگ، همچنین همکاری مجدانه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در همین راستا، تاکیدی بر رعایت قانون و ضرورت رعایت حقوق شهروندی در نظام جمهوری اسلامی ایران دارد. با تاکید بر جایگاه مهم نیروی انتظامی در تامین نظم و امنیت عمومی کشور و ضرورت حمایت از کلیت نیرو در انجام ماموریت‌های وسیع خود، اقدام دادسرای عمومی و انقلاب تهران در تعقیب ماموران پلیس فتای تهران بزرگ که هم‌اکنون سه نفر از ایشان در بازداشت به سر می‌برند، با تاکید بر حرمت نفوس و دماء شهروندان، در چارچوب موازین قانونی بوده است. سه پیشنهاد ارایه شده: از جمله اینکه با عنایت به ضرورت حفظ حقوق انسانی در جامعه اسلامی، لازم است دستگاه‌های مسوول به ویژه قوه قضاییه نسبت به این حوادث تلخ با نظارت و جدیت بیشتری برخورد کرده و پرونده فوت مرحوم ستار بهشتی به صورت ویژه مورد بررسی قرار گیرد و متخلفین آن دقیقا شناسایی شوند و با آنها برخورد قضایی شود. فرماندهی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران با صدور بخشنامه‌ای به تمامی واحدهای انتظامی ابلاغ کند تا نخست، متهمان صرفا در بازداشتگاه‌های تحت نظارت سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور نگهداری شوند. دوم اینکه، مسوولان بازداشتگاه‌ها به منظور جلوگیری از بروز مجدد اقدامات خودسرانه، نسبت به اجرای دقیق ماده ۲۴ آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور اقدام کنند و تمامی بازداشتگاه‌ها را به دوربین مداربسته مجهز کنند و به وضعیت عمومی و فردی متهمان بازداشتی نظارت و بازرسی مدام کنند و اطلاعات لازم را کسب کنند. پیشنهادات کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس: حسب ماده ۳ اصلاحی قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب تهران، ریاست و نظارت بر ضابطان برعهده دادستان عمومی و انقلاب هر شهرستان است بنابراین دادستان‌های عمومی و سراسر کشور ضمن بازرسی مدام از بازداشتگاه‌ها، نسبت به وضعیت عمومی بازداشتگاه و وضعیت عمومی و فردی متهمان اعمال نظارت جدی داشته باشند.

الو شرق ۸۸۹۸۶۸۳۸

sharghline@sharghdaily.ir

پیامک: ۳۰۰۰۴۶۹۹

● **کارها تعطیل؛ آلودگی هوا در کار:** آلودگی هوا پایتخت را به تعطیلی کشاند. این اولین‌بار نیست که تهران به علت آلودگی هوا تعطیل می‌شود. متاسفانه بحران آلودگی هوا و تولید منواکسیدکربن باعث می‌شود بیماران قلبی و ریوی مشکلات فراوانی را تحمل کنند. از مسوولان انتظار داریم برای رفع مشکل آلودگی هوا چاره‌ای اساسی بیندیشند.

سعید جنگروی از تهران

● **هوای آلوده:** دانش‌آموزان و دانشجویان خود را برای امتحان آماده می‌کنند و همزمان آلودگی هوا موجب تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها و اداره‌های دولتی می‌شود. آیا تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها و اداره‌های دولتی به دلیل هوای آلوده منطقی است؟ آیا این است درمان آلودگی هوا؟

عرفان از تهران

● **ترافیک خط!** یک ترن خط ۴ مترو به مقصد آزادی، صبح روز شانزدهم ساعت ۶:۴۵ در ایستگاه دروازه شمیران دقایقی طولانی توقف و از بلندگو اعلام کرد: مسافران گرامی به علت ترافیک خط، قطار با تاخیر حرکت خواهد کرد. وقتی به ایستگاه دروازه دولت رسید دوباره راهبر اعلام کرد مسافران گرامی درهای قطار با تاخیر باز خواهد شد. مسافران که عصبی به نظر می‌رسیدند چاره‌ای جز تحمل نداشتند. ترافیک خط شاید قابل توجیه باشد اما تاخیر در بازگشایی درهای قطار جای تعجب است.

مهدی عربعلی از تهران

● **سلامی دوباره:** ضمن تبریک به مناسبت بازگشایی روزنامه «شرق»، در روز سه‌شنبه ۱۲ دی در صفحه ۶ خبری با عنوان «رویش ۱۵ درختچه بر آرامگاه خشایارشاه» منتشر شد. ضمن تشکر از اهتمام شما به میراث تاریخی و فرهنگی ایران، خاطرنشان می‌کنم نام درست این پادشاه «خشایارشا» است و «شا» در اینجا به معنی «شاه» یا پادشاه نیست بلکه بخشی از نام این شخص است.

دوستدار روزنامه شرق

● **حروف ریز:** حروف مطالب روزنامه ریز و مطالعه آن برای سالمندان مشکل است. لطفا رسیدگی شود.

زینب هاشمی از مشهد

● از پشت ابر آمد خورشید شرق بیرون/ بر یاوران خجسته این اتفاق میمون / بر چشمه زلالش یک چند مانده بودیم / لب تشنه و عطشناک، خشکیده مثل هامون

کامران منصوری از ایلام

● از اینکه دوباره منتشر می‌شوید خیلی خوشحال هستم. صبح‌ها که به محل کارم (مدرسه) می‌رفتم، طبق عادت دکه مطبوعات را چند دقیقه‌ای مطالعه می‌کردم واقعا جای شرق خیلی خالی بود. امیدوارم چراغ تحریریه شما همیشه روشن باشد.

دبیر آموزش و پرورش تهران